

Sygn. akt V CSK 217/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Dowódcy (...) w Ś.

przeciwko D. Sp. z o.o. w L.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 października 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa -
Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2700
(dwa tysiące siedemset 00/100) złotych tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej złożonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 grudnia 2017 r. pozwana D. Sp. z o.o. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wyrażającą się w tym, że Sąd Apelacyjny negatywnie odniósł się do zgłoszonego w apelacji pozwanej zarzutu miarkowania kary umownej i stwierdził, że kara umowna nie była rażąco wygórowana. Zdaniem skarżącej, Sąd powinien uwzględnić jako kryterium oceny rażącego wygórowania kary umownej stosunek jej wysokości do wysokości szkody po stronie powoda, czego nie uczynił.

Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, przesłanka oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Jest tak w szczególności wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, i z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Skarżąca nie wykazała, by skarga kasacyjna była – w przedstawionym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Miarkowanie kary umownej na żądanie dłużnika należy do sfery tzw. prawa sędziowskiego. W takich przypadkach sąd dysponuje, w określonych ramach, uznaniem co do sposobu rozstrzygnięcia, *in casu*, co do tego, czy i w jakim zakresie żądanie miarkowania kary umownej zasługuje na uwzględnienie. Mając na

względnie, że zastrzeżenie kary umownej i określenie jej wysokości objęte jest autonomią woli stron, miarkowaniu powinny podlegać tylko te kary, których nadmierny charakter jest ewidentny, a korzystanie z tego uprawnienia przez sąd powinno być ostrożne i powściągliwe, ponieważ osłabia pozakompensacyjne funkcje kary umownej. W konsekwencji, o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w takich sytuacjach można mówić tylko w razie jednoznacznego i oczywistego wyjścia poza granice pozostawionego sądowi uznania, skutkującego arbitralnością kwestionowanego rozstrzygnięcia (por. *mutatis mutandis* wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2018 r., I CNP 38/17, niepubl.).

Sądy Apelacyjny odniósł się negatywnie do żądania miarkowania, zwracając uwagę na stymulacyjną i dyscyplinującą funkcję kary umownej. Zaakcentował także charakter obowiązków nałożonych umową na pozwaną, polegających na fizycznej ochronie jednostki wojskowej. W tym kontekście ocenił, że kara umowna w wysokości 5% wartości kontraktu nie mogła być uznana za rażąco zawyżoną.

Podkreślenia wymagało, że kara umowna – co dostrzegł Sąd Apelacyjny – realizuje nie tylko kompensacyjną, lecz także prewencyjną i dyscyplinującą funkcję. Może ona również rekompensować wierzycielowi uszczerbki majątkowe, które byłyby trudne do uchwycenia przy stosowaniu dyferencyjnej metody ustalania wysokości szkody. Dyscyplinująca rola kary umownej może ulegać wzmocnieniu w przypadku takich obowiązków dłużnika, których wykonywanie zgodnie z ustalonymi umownie standardami jest istotne nie tylko z punktu widzenia stron umowy, lecz także z perspektywy osób trzecich, co można odnieść m.in. do ochrony jednostek wojskowych. Jednym z kryteriów rozstrzygających o miarkowaniu kary umownej może być zatem waga naruszonych obowiązków umownych; z materiału sprawy nie wynikało zarazem, iżby pozwana nie ponosiła winy w naruszeniu obowiązków kontraktowych. W tych okolicznościach podjętemu przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięciu nie można było przypisać cechy arbitralności.

Niezależnie od wskazanych argumentów należało zauważyć, że orzekając o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy bada jedynie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego motywy, nie zaś argumentację powołaną w celu wykazania zasadności podstaw kasacyjnych. W osnowie wniosku skarżąca nie

powołała natomiast żadnych racji, z których wynikałoby, że błąd popełniony w ocenie skarżącej przez Sąd Apelacyjny miałby mieć tego rodzaju charakter, aby jego konsekwencją była oczywista wadliwość zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl., z dnia 28 lutego 2012 r., I PK 157/11, niepubl., z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 62/13, niepubl., z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl., z dnia 21 kwietnia 2017 r., I CSK 660/16, niepubl., i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj